ВЫНІКІ МАЙСКАГА (1966 года) ПЛЕНУМА ЦК КПСС

І ЗАДАЧЫ КАМПАРТЫІ БЕЛАРУСІ ПА ДАЛЕЙШАМУ РАЗВІЦЦЮ МЕЛІЯРАЦЫІ ЗЯМЕЛЬ

Спрэчкі па дакладу сакратара ЦК КПБ таварыша Ф. А. СУРГАНАВА

Абмеркаванне даклада тав. Ф. А. Сурганава адкрыў першы сакратар Брэсцкага абкома КПБ тав. **У. А. Мікуліч.** Распрацаваная майскім Пленумам ЦК КПСС шырокая праграма меліярацыі зямель, гаворыць ён, знайшла гарачую падтрымку і аднадушнае адабрэнне сярод камуністаў і ўсіх працоўных вобласці. Ва ўмовах Брэсцкай вобласці асушэнне залішне ўвільготненых зямель і іх асваенне маюць выключна вялікае значэнне. Планам развіцця сельскай гаспадаркі прадугледжваецца за пяцігоддзе правесці асушальныя работы на плошчы 205 тысяч гектараў і на 105 тысячах гектараў перабудаваць асушальную сетку, у тым ліку на 75 тысячах гектараў закласці ганчарны дрэнаж. На землях, якія не патрабуюць асушэння, будуць праведзены культуртэхнічныя работы.

Тав. Мікуліч расказвае аб высокай эфектыўнасці асушаных зямель, аб значэнні іх для ўздыму эканомікі і росту дабрабыту калгаснікаў і рабочых саўгасаў. Ён спасылаецца на вопыт калгаса імя Леніна Пінскага раёна. Раней гэта была эканамічна адсталая гаспадарка. Ураджаі збожжавых там не перавышалі 5 цэнтнераў з гектара. Цяпер у калгасе больш як тры тысячы гектараў асушаных і асвоеных тарфянікаў. Летась гаспадарка атрымала ў сярэднім збожжавых па 16,8 цэнтнера, бульбы — 336, цукровых буракоў — 373 цэнтнеры з кожнага гектара пасеваў.

Прамоўца выказвае шэраг заўваг і прапаноў па арганізацыі меліярацыйных работ. З мэтай зніжэння затрат на асушэнне зямель, адзначае ён, праектныя інстытуты пры актыўнай падтрымцы планава-фінансавых органаў нярэдка дапускаюць вольны падыход і спрашчэнства пры складанні праектаў асушэння і асваення залішне ўвільготненых зямель, не ўключаюць у іх увесь комплекс збудаванняў, неабходных для іх нармальнай эксплуатацыі. Трэба дабіцца, каб у праектах абавязкова прадугледжвалася будаўніцтва дарожнай сеткі, мастоў, пераездаў, вадасховішчаў, вадапояў, шлюзаў. На буйных масівах, асабліва далёкіх ад населеных пунктаў, варта было б прадугледзець стварэнне новых саўгасаў з поўным комплексам вытворчага і культурна-бытавога будаўніцтва.

У Брэсцкай вобласці ёсць больш як сто тысяч гектараў пераўвільготненай раллі на мінеральных землях. Па свайму механічнаму складу яны могуць быць высокаўрадлівыя, але з-за вымачак, нясвоечасовага правядзення сяўбы і ўборкі тут пакуль збіраюць вельмі нізкія ўраджаі. Каб павысіць урадлівасць гэтых стараворных зямель, мэтазгодна закласці на іх закрыты дрэнаж.

Тав. Мікуліч звяртае ўвагу на адставанне меліярацыйнай навукі ад патрабаванняў жыцця. Калгасы і саўгасы, гаворыць ён, чакаюць ад вучоных рэкамендацый па ўвядзенню севазваротаў на тарфяніках, па барацьбе з пустазеллем, механізацыі працаёмкіх працэсаў.

Брэсцкі абком партыі і аблвыканком, сельскагаспадарчыя органы ставяць задачу лепш і з высокай эфектыўнасцю выкарыстоўваць кожны гектар зямлі, які знаходзіцца ў карыстанні калгасаў, саўгасаў і іншых дзяржаўных прадпрыемстваў. Цяпер у пярвічных партыйных арганізацыях, на брыгадных і агульных сходах калгаснікаў і рабочых саўгасаў ідзе дзелавое абмеркаванне рашэнняў Пленума. Мы намячаем правесці ў ліпені пленумы партыйных камітэтаў. Да гэтага часу ў нас будуць дэталёва распрацаваны мерапрыемствы ў кожнай гаспадарцы.

Камуністы, усе працоўныя Брэсцкай вобласці, выконваючы рашэнні майскага Пленума ЦК КПСС, будуць няспынна змагацца за павелічэнне вытворчасці прадукцыі сельскай гаспадаркі.

Балоты і забалочаныя землі ў Гомельскай вобласці займаюць больш як 37 працэнтаў усіх сельгасугоддзяў. Няцяжка сабе ўявіць, гаворыць першы сакратар абкома КПБ тав. **В. Ф. Языковіч,** колькі можна атрымаць дадаткова прадуктаў паляводства і жывёлагадоўлі, калі асушыць і асвоіць гэтыя велізарныя плошчы.

За апошнія гады праведзена ўжо некаторая работа па меліярацыі. Асушана 285 тысяч гектараў зямель. На адваяваных у балот масівах гаспадаркі атрымліваюць высокія ўстойлівыя ўраджаі ўсіх сельскагаспадарчых культур.

Абком, райкомы партыі, сельскагаспадарчыя органы ўзялі пад асобы кантроль меліярацыйнае будаўніцтва. Палепшылася выхаваўчая работа сярод меліяратараў. План асушэння і ўводу ў эксплуатацыю асушаных зямель за 1965 год вобласць перавыканала. Паспяхова пачаты і першы год пяцігодкі.

Вялікая ўвага надаецца падрыхтоўцы і перападрыхтоўцы кадраў меліяратараў. 572 чалавекі накіраваны на вучобу ў сельскія прафесіянальна-тэхнічныя вучылішчы, 210 механізатараў абучана на курсах пры будаўніча-мантажных упраўленнях, 85 з'яўляюцца завочнікамі ВНУ і тэхнікумаў. Створана шырокая сетка курсаў і семінараў па павышэнню кваліфікацыі меліяратараў.

Але мы разумеем, — гаворыць тав. Языковіч, — што ў арганізацыі меліярацыйнага будаўніцтва, у выкарыстанні асушаных зямель у нас яшчэ шмат недахопаў. Абком і раённыя камітэты партыі працуюць цяпер над тым, каб пазбавіцца іх і каб безумоўна выканаць заданне пяцігодкі.

Аднак сур'ёзным тормазам у выкананні плана меліярацыйнага будаўніцтва, падкрэслівае прамоўца, з'яўляецца нясвоечасовая падрыхтоўка праектна-каштарыснай дакументацыі. З павелічэннем аб'ёму меліярацыйных работ гэта пытанне будзе ўскладняцца. Ёсць вострая неабходнасць ужо сёлета стварыць у Гомелі не толькі экспедыцыю, але і філіял інстытута «Белгіправодгаса». У вобласці трэба арганізаваць і магчыма хутчэй новыя будаўніча-мантажныя ўпраўленні.

Сучасны стан навукі і тэхнікі меліярацыйнага будаўніцтва, сказаў у сваім выступленні дырэктар Навукова-даследчага інстытута меліярацыі і воднай гаспадаркі **В. М. Зубец,** дазваляе паспяхова вырашаць практычныя задачы асушэння балот і забалочаных зямель з высокім гаспадарчым і эканамічным эфектам. За апошнія гады калектывам нашага інстытута распрацаваны і ўкаранёны ў вытворчасць рэкамендацыі па цэламу шэрагу пытанняў меліярацыі зямель і рацыянальнаму іх выкарыстанню. Аднак шмат якія праблемы яшчэ патрабуюць свайго вырашэння. Вучоныя павінны перш за ўсё заняцца распрацоўкай пытанняў рэгулявання стоку рэк, водна-паветранага і цеплавога рэжыму глеб.

Меліярацыя вялікіх тэрыторый закранае водазабеспячэнне насельніцтва і сельскагаспадарчай вытворчасці. Цяпер многія вёскі ў раёнах Палесся ўсё яшчэ забяспечваюцца вадой, галоўным чынам, з шахтных калодзежаў або адкрытых вадакрыніц. Пасля будаўніцтва гідрамеліярацыйных сістэм узровень грунтовых вод панізіцца. Значыць, трэба распрацаваць больш сучасныя, якія адпавядаюць санітарным патрабаванням, спосабы забеспячэння сельскіх населеных пунктаў вадой для бытавых і вытворчых патрэб.

Далей тав. Зубец гаворыць аб вялікай шкодзе, якую прыносяць ветравая і водная эрозія на тарфяніках. Аналіз метэаралагічных даных за апошнія дзесяць гадоў паказвае, што пылавыя буры бываюць у сярэднім праз пяць-шэсць гадоў. А менш выражаная ветравая эрозія тарфяных глеб праходзіць амаль штогод.

Таму вельмі важна на меліярыруемай тэрыторыі рацыянальна размясціць сельскагаспадарчыя і лясныя ўгоддзі, правільна спалучаць у севазвароце прапашныя, збожжавыя і травы. Мы лічым, што траў павінна быць не менш як 40 працэнтаў. Палі, занятыя травамі, не баяцца эрозіі.

Побач з травасеяннем неабходна ствараць лесаахоўныя палосы ўздоўж рэк, каналаў з улікам пераважнага напрамку сухіх вятроў. На жаль, вучоныя, праектныя арганізацыі ўсім гэтым пытанням мала ўдзялялі ўвагі.

Ажыццяўляючы новае будаўніцтва, нельга аслабляць увагі да правільнага выкарыстання асушаных зямель. Нам часта даводзіцца выслухоўваць такія скаргі: успыхне, маўляў, пажар на балоце, а тушыць яго няма чым, у каналах няма вады, няма шлюзаў і г. д. Але калі б эксплуатацыйная служба была добра наладжана, то пажараў і іншых бедстваў магло не быць. Супрацоўнікам інстытута давялося пабываць на радзе асушальных сістэм у Брэсцкай і Мінскай абласцях. І што ж высветлілася? Шлюзы не закрыты, на шмат якіх з іх няма шчытоў, пад'ёмных прыстасаванняў. Каб пазбегнуць пажараў на балотах, неабходна строга выконваць проціпажарныя мерапрыемствы. Яны распрацаваны інстытутам і апублікаваны.

Тав. Зубец ставіць пытанне аб неабходнасці ўмацаваць у рэспубліцы навуковую базу для даследчых работ у галіне меліярацыі.

— Працоўныя нашай вобласці з вялікім натхненнем сустрэлі рашэнні майскага Пленума ЦК КПСС,—гаворыць першы сакратар Мінскага абкома КПБ **І. Я. Палякоў.**—Іх ажыццяўленне дасць магчымасць значна павялічыць вытворчасць сельскагаспадарчай прадукцыі.

У Мінскай вобласці больш як палавіна ўсіх сельскагаспадарчых угоддзяў пераўвільготнена і засмечана каменнем і хмызняком. У гэтым пяцігоддзі намечана асушыць 340 тысяч гектараў балот і забалочаных мінеральных зямель. Гэта на сто тысяч гектараў больш, чым было асушана за апошнія дваццаць гадоў. На асушэнне зямель будзе затрачана больш як 140 мільёнаў рублёў капіталаўкладанняў. У выніку меліярацыі калгасы і саўгасы вобласці, нават пры цяперашнім узроўні ўраджайнасці, атрымаюць дадаткова 230 тысяч тон збожжа, 460 тысяч тон бульбы і шмат іншай прадукцыі.

Першыя вынікі работы меліяратараў вобласці сёлета паказваюць, што яны значна лепш, чым у ранейшыя гады, падрыхтаваліся да будаўнічага сезона. Своечасова адрамантавана тэхніка, завезены на аб'екты неабходныя матэрыялы, падрыхтаваны 283 трактарысты і экскаватаршчыкі, у тэрмін складзены планы і даведзены да выканаўцаў. Меліяратары спаборнічаюць за тое, каб гадавы аб'ём работ выканаць датэрмінова—да 5 снежня.

План пяці месяцаў (у грашовым выражэнні) выканан меліярацыйным трэстам на 112 працэнтаў. Уведзена ў дзеянне больш як дзве тысячы гектараў асушаных зямель, праведзена паляпшэнне кармавых угоддзяў на плошчы 3.940 гектараў. На меліярацыйнай сетцы пабудавана 105 жалезабетонных аб'ектаў. Добра пачалі работы сёлета Старадарожскае, Пухавіцкае, Смалявіцкае і Крупскае будаўніча-мантажныя ўпраўленні.

У дакладзе правільна адзначалася вялікае значэнне своечасова і добра складзенай праектна-каштарыснай дакументацыі, дакладнага планавання меліярацыйных работ. Цяпер інстытут «Белгіправодгас» не спраўляецца з гэтай задачай у поўнай ступені. Якасць праектнай дакументацыі выклікае вялікія нараканні. На асушальнай сетцы недастаткова праектуецца мастоў, труб, пераездаў, шлюзаў, вадапояў і дарог.

Трэба перагледзець размяшчэнне будаўніча-мантажных упраўленняў. Існуючая сістэма, пры якой адно ўпраўленне абслугоўвае некалькі раёнаў, нараджае абязлічку, абцяжарвае арганізатарскую работу і кантроль з боку раённых камітэтаў партыі і райвыканкомаў. Наспела неабходнасць стварыць у кожным раёне будаўніча-мантажныя ўпраўленні або магутныя меліярацыйныя атрады.

Паспяховае выкананне рашэнняў майскага Пленума ЦК КПСС, адзначае тав. Палякоў, будзе залежаць перш за ўсё ад нашага ўмення прыкаваць увагу да пытанняў меліярацыі ўсіх сельскіх камуністаў, камсамольцаў, спецыялістаў, калгаснікаў і рабочых саўгасаў. Цяпер ва ўсіх гаспадарках і меліярацыйных арганізацыях распрацоўваюцца мерапрыемствы па выкананню рашэнняў майскага Пленума. Яны шырока абмяркоўваюцца на партыйных і агульных ці брыгадных сходах у калгасах і саўгасах. Уносяцца каштоўныя прапановы, выяўляюцца сур'ёзныя недахопы ў правядзенні меліярацыйных работ і асваенні асушаных зямель.

Нядаўна абком партыі праверыў і абагульніў работу райкомаў па кіраўніцтву пярвічнымі партыйнымі арганізацыямі меліярацыйных БМУ. Было адзначана, што некаторыя райкомы слаба кантралююць і накіроўваюць дзейнасць партыйных арганізацый, не ўдзяляюць дастатковай увагі рабоце з кадрамі. У асобных будаўніча-мантажных упраўленнях за апошнія два гады змянілася больш як палавіна работнікаў.

Цяпер на вытворчых участках ствараюцца партыйныя групы, прымаюцца меры да ўзмацнення масава-палітычнай работы, стварэння нармальных культурна-бытавых умоў для меліяратараў.

— Значэнне меліярацыі ў павелічэнні вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі вельмі яскрава відаць на развіцці нашай гаспадаркі,—гаворыць старшыня сельгасарцелі «Новае Палессе» Лунінецкага раёна **У. А. Сцепчанка.**—Я працую ў калгасе з канца 1959 года. Якой была тады наша гаспадарка? Зямлі было 9.200 гектараў, а ворнай—1.000, натуральных сенажацей—2.400, выганаў і пашы—1.450 гектараў. Астатняе—гэта лясы, пяскі, балоты.

Ворная зямля па свайму саставу складалася з лёгкіх пясчаных глеб, якія размяшчаліся на дробных кавалачках сярод балот і лесу. Нягледзячы на багатае ўнясенне ўгнаенняў, яны давалі вельмі нізкую ўраджайнасць: збожжа не больш як 6—7 і бульбы 60—70 цэнтнераў з гектара. Сенажаці і паша былі засмечаны, забалочаны, мелі ў асноўным асаковы травастой. Вядома, пры такім зборы прадукцыі паляводства нельга было стварыць трывалай кармавой базы. Калгас на сто гектараў сельгасугоддзяў меў усяго 20 галоў буйной рагатай жывёлы, у тым ліку 9 кароў. Надой не перавышаў тысячы кілаграмаў на карову. Грашовыя даходы ледзь-ледзь дасягалі 200 тысяч рублёў.

Меліярацыя зямель з'явілася адным з важнейшых фактараў, якія дазволілі калгасу параўнальна хутка выйсці з цяжкага эканамічнага становішча і па вытворчасці прадукцыі стаць у шэраг перадавых у раёне. На працягу чатырох гадоў калгас з дапамогай дзяржавы вёў меліярацыйныя работы. Было асушана 3.120 гектараў, з іх пад ворную зямлю адведзена 2.200 гектараў. Гэта дазволіла рэзка расшырыць плошчу пасеваў важнейшых сельскагаспадарчых культур і ўзняць іх ураджайнасць.

Ужо ў 1965 годзе, гаворыць тав. Сцепчанка, збожжавыя займалі ў нас 1.600 гектараў, а сярэдні ўраджай іх склаў 22,7 цэнтнера. Добра расце на тарфяніках бульба — кожны з 300 гектараў даў нам па 278 цэнтнераў клубняў.

З поўным тэкстам дакумента можна азнаёміцца ў бібліятэцы